

Формування основного капіталу в Україні і Західному регіоні: тенденції та перспективи розвитку

Здійснено порівняльний аналіз динаміки формування основного капіталу в Україні і Західному регіоні. Виявлено тенденції і проблеми розвитку відтворювальних процесів основного капіталу в областях регіону.

Ключові слова: *основний капітал, основні засоби, амортизація, інвестиції, регіон.*

У період посилення глобальної нестабільності, зміни інтеграційних процесів, зростанні конкурентної боротьби на макро- і мезорівнях виникає гостра потреба у підвищенні національної конкурентоспроможності України, забезпеченні стійкого економічного зростання. Дієвим механізмом трансформації вітчизняної економіки є проведення її структурної модернізації за рахунок вирішення низки завдань. Одним із таких пріоритетних завдань є покращення стану основного капіталу як визначальної характеристики виробничого потенціалу регіонів. З огляду на євро-інтеграційні орієнтири та цілі досягнення економічної стабільності й розвитку, задекларовані Президентом України у Програмі економічних реформ на 2010-2014 рр., набуває особливої актуальності дослідження стану і тенденцій розвитку показників основного капіталу на регіональному рівні.

Проблематика основного капіталу мезорівня висвітлена у багатьох працях провідних вітчизняних науковців, зокрема: І. Бобуха, В. Геєця, Л. Федулової, Л. Шаблиста, Л. Шинкарука, О. Шнипко та ін. У дослідженнях цих авторів розкривається макро- і мікроаспекти стану основного капіталу, шляхи підвищення його ефективності. Однак питання основного капіталу мезорівня, зокрема Західного регіону, досліджено не повною мірою і потребує подальшого вивчення.

Метою статті є виявлення загальних тенденцій та перспектив формування, нарощування та використання основного капіталу в Україні та областях Західного регіону.

Трансформація вітчизняної економіки здійснила суттєвий вплив на процеси формування, нагромадження та використання основного капіталу в регіонах України. Так, протягом 2001-2010 рр. у загальній

структурі основного капіталу за показником **первісної вартості основних засобів** питома вага усіх областей (за винятком Вінницької, Дніпропетровської, Кіровоградської і Харківської областей), скоротилася (рис. 1).

Зокрема частка областей Західного регіону в аналізованій структурі у 2010 р. (7,7%) була майже удвічі меншою за аналогічний показник 2001 р. (13,6%). Згідно з прогнозними даними¹, у 2013 р. на області Західного регіону припадатиме лише 7,5% від первісної вартості основних засобів в Україні. Таким чином, внаслідок реструктуризації національного господарського комплексу, насамперед у напрямі деіндустріалізації, виробничий потенціал Західного регіону зазнав змін, що відобразилося на показниках основного капіталу.

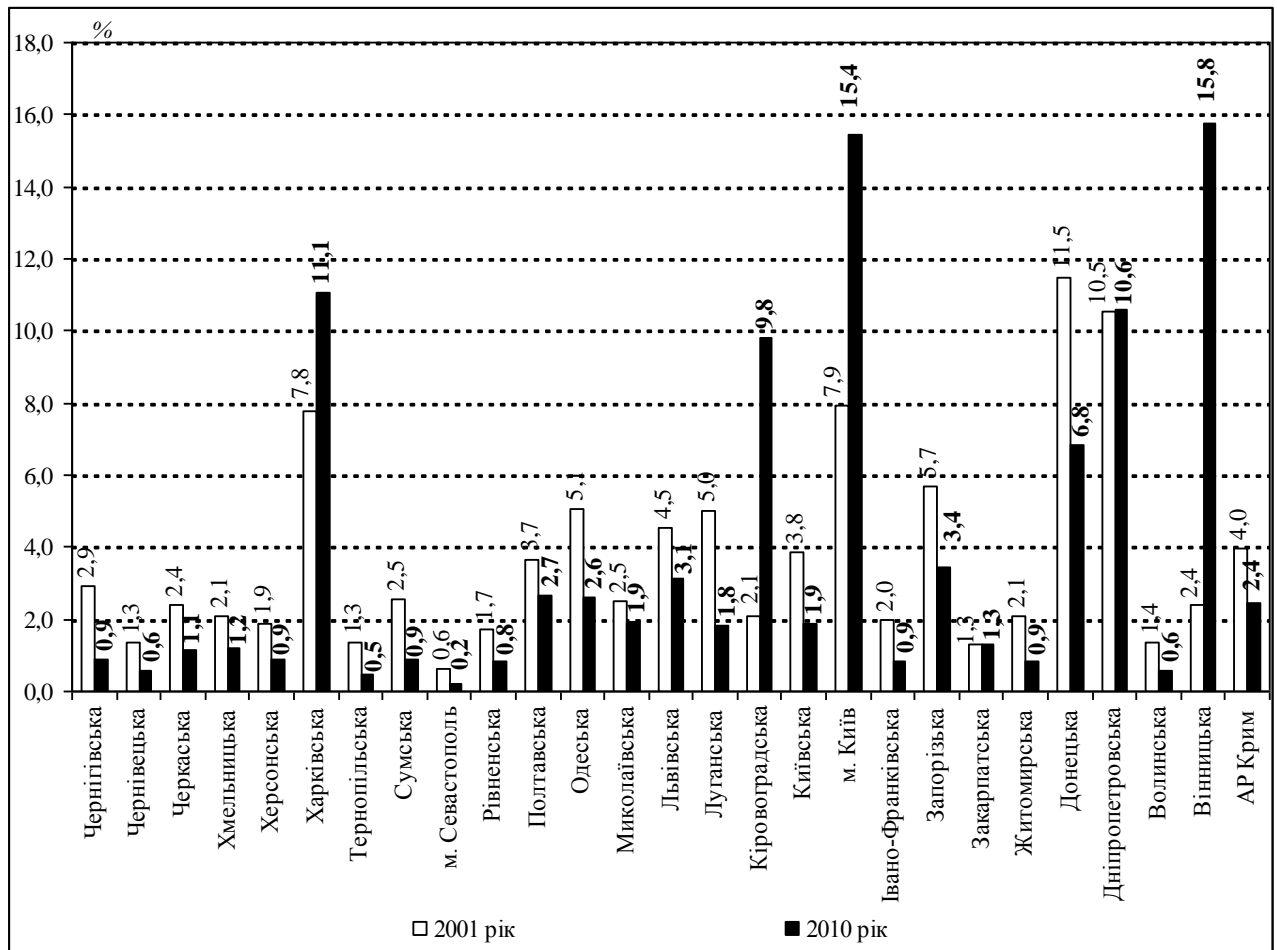

Рис. 1. Питома вага областей у структурі України за показником первісної вартості основних засобів у 2001 і 2010 роках, % (побудовано на основі даних [1])

¹Через відсутність статистичної інформації про основні засоби України на період 2011-2013 рр. – здійснено їх прогноз на основі фактичних даних за 2001-2010 рр.

Встановлено, що значна частина основного капіталу Західного регіону сконцентрована на території Львівської області, на яку припадає 34,5% від сумарної величини первісної вартості основних засобів регіону за період 2001-2013 рр. Натомість частка інших областей регіону у досліджуваній структурі є у декілька разів меншою (рис. 2), що обумовлено специфікою структури їх виробничо-господарського комплексу.

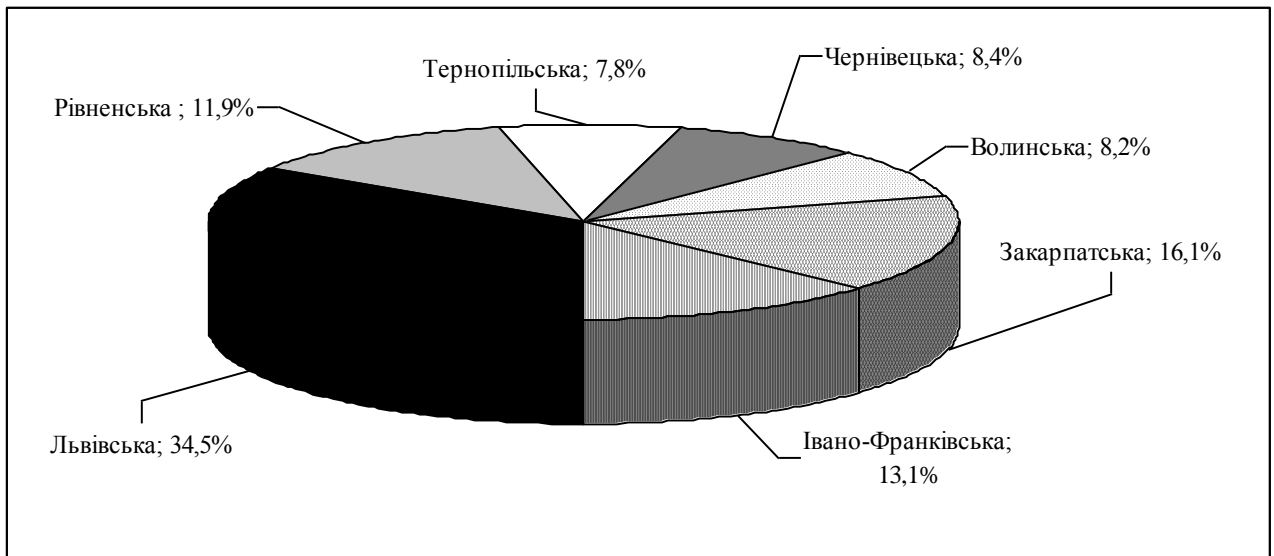

Рис. 2. Структура первісної вартості основних засобів у Західному регіоні у середньому за 2001-2013 рр., % (побудовано на основі даних [1])

Дослідження динаміки зміни фактичної вартості основного капіталу в областях Західного регіону у 2001-2013 рр., порівняно з аналогічним показником України, здійснено за допомогою коефіцієнта випередження². Встановлено, що протягом аналізованого періоду в регіоні зростання первісної вартості основних засобів здійснювалося у середньому щороку нижчими темпами, аніж в Україні (12,8% і 23,7% відповідно) (табл. 1).

²Коефіцієнт випередження – це показник інтенсивності зміни одного ряду динаміки, порівняно з іншим, за однакові проміжки часу:

$$K_v = I_r / I_u,$$

де K_v – коефіцієнт випередження;

I_r – індекс росту первісної вартості основних засобів у регіоні;

I_u – індекс росту первісної вартості основних засобів в Україні.

Динаміка коефіцієнта випередження первісної вартості основних засобів
у Західному регіоні відносно України за 2001-2013 рр.*

Адміністративно-територіальні одиниці	Роки											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Україна	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Західний регіон</i>	<i>1,03</i>	<i>0,98</i>	<i>0,98</i>	<i>1,00</i>	<i>0,94</i>	<i>0,96</i>	<i>0,80</i>	<i>1,04</i>	<i>0,77</i>	<i>0,76</i>	<i>0,87</i>	<i>0,88</i>
<i>області:</i>												
Волинська	0,98	0,95	1,03	1,00	0,91	1,04	0,79	0,91	0,64	0,87	0,87	0,88
Закарпатська	0,99	1,02	0,98	1,00	1,03	1,00	0,88	1,07	1,01	0,98	1,00	1,00
Івано-Франківська	1,23	1,00	0,96	0,93	0,88	0,90	0,77	0,97	0,67	0,90	0,90	0,92
Львівська	1,02	1,00	0,99	1,02	0,95	0,91	0,82	1,19	0,80	0,72	0,88	0,89
Рівненська	0,96	0,96	1,04	1,07	0,98	1,13	0,74	0,88	0,64	0,91	0,87	0,88
Тернопільська	1,04	0,94	0,94	0,97	0,91	0,91	0,80	0,88	0,72	0,99	0,93	0,94
Чернівецька	0,97	0,93	0,93	0,95	0,94	0,92	0,76	1,08	0,74	1,01	0,96	0,97

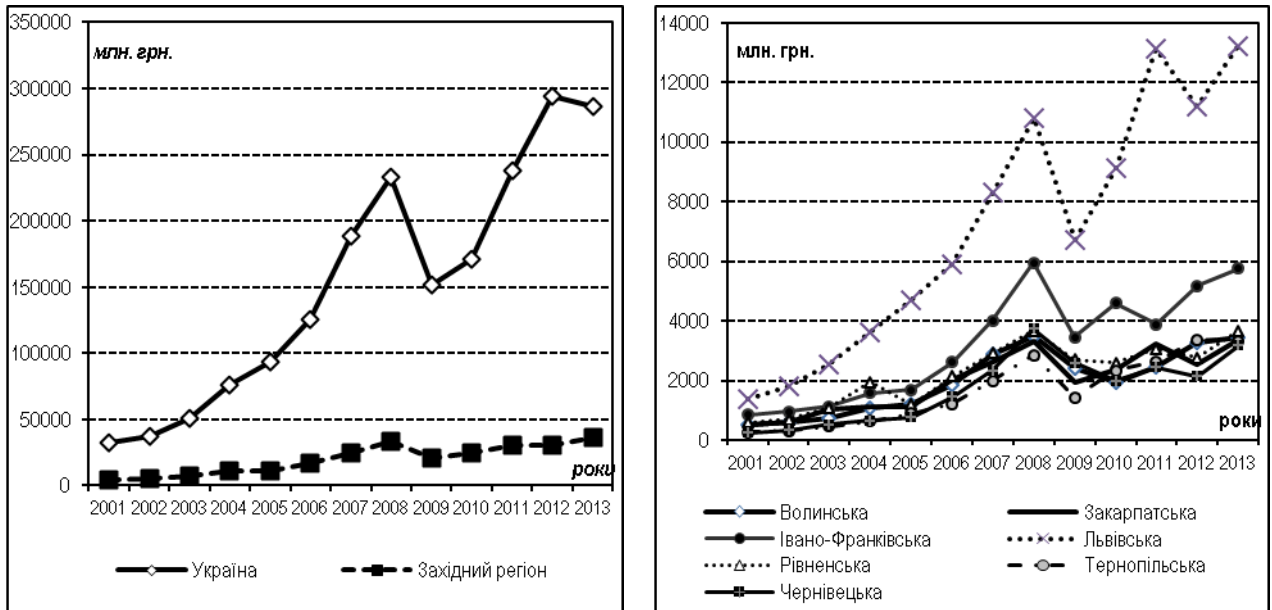
*Розраховано на основі даних [1]

Серед областей регіону лише у Закарпатській області нарощування основного капіталу відбувалося швидшими темпами, аніж в Україні. Зокрема у цій області щороку у середньому за 2001-2013 рр. первісна вартість основного капіталу збільшувалася на 23,2% або на 11 437,7 млн. грн. і у 2013 р. очікується, що значення цього показника зросте у понад 12 разів, порівняно з базовим показником за 2001 р.

Протягом 2001-2013 рр. в усіх областях Західного регіону присутній зростаючий тренд показника первісної вартості основних засобів. Найвищі темпи росту первісної вартості основних засобів у досліджуваному періоді виявлені у Рівненській (28,5% у 2005-2007 рр.), Закарпатській (38,5% у 2006-2010 рр.), Волинській (28,2% у 2007-2008 рр.), Івано-Франківській (18,7% у 2007-2009 рр.), Львівській (36,2% у 2008-2010 рр.), Тернопільській (21,3% у 2007-2008 і 2010 роках) і Чернівецькій (29,6% у 2009-2010 рр.) областях.

Одним із ключових показників, що забезпечує зростання економіки, є інвестиції в основний капітал. У ході дослідження виявлено, що протягом 2001-2013 рр. у Західному регіоні та Україні спостерігається тенденція росту обсягів *інвестицій в основний капітал* (рис. 3а). Середньорічне нарощування обсягів капіталовкладень у Західному регіоні, порівняно з Україною, відбувалося відносно однаковими темпами (19,3% і 19,8% відповідно).

Серед областей регіону протягом досліджуваного періоду найбільші обсяги інвестицій в основний капітал залучалися у Львівській та Івано-Франківській областях (рис. 3б). Однак, найшвидшими темпами (понад 23% у середньому щороку) нарощування обсягів капіталовкладень відбувалося у Чернівецькій і Тернопільській областях. Натомість найповільніше обсяги інвестицій в основний капітал зростали у Рівненській, Волинській і Закарпатській областях (понад 16% щороку).

а) Україна та Західний регіон

б) області Західного регіону

Рис. 3. Динаміка інвестицій в основний капітал в Україні та Західному регіоні протягом 2001-2013 рр. (побудовано на основі даних [2; 3])

Формування основного капіталу також значною мірою залежить від обсягів амортизаційних відрахувань. Аналіз динаміки зміни показника *амортизації основних засобів* у Західному регіоні і Україні протягом 2001-2013 рр., виявив наявність подібних тенденцій і загальний тренд росту (рис. 4а). Зокрема, порівняно з Україною, у Західному регіоні інтенсивніше зростання обсягів амортизаційних відрахувань відбувалося у 2004-2008 рр. (табл. 2), причиною цьому є активізація процесів відтворення основного капіталу. У прогностичному періоді (2011-2013 рр.) очікується відновлення докризових тенденцій і сума зносу основних засобів у Західному регіоні щорічно зростатиме на 12,4%.

Дослідження показали, що в усіх областях Західного регіону виявлено зростаючий тренд амортизації (зносу) основних засобів

*Формування основного капіталу в Україні і Західному регіоні:
тенденції та перспективи розвитку*

(рис. 4б). Зокрема у 2013 р. найбільший приріст цього показника, порівняно з 2001 р., очікується у Рівненській і Закарпатській областях (у 4,3 раза), що пояснюється низьким рівнем вибуття основних засобів. Натомість найменше амортизаційні відрахування за досліджуваний період зростуть у Тернопільській області (у 1,3 раза).

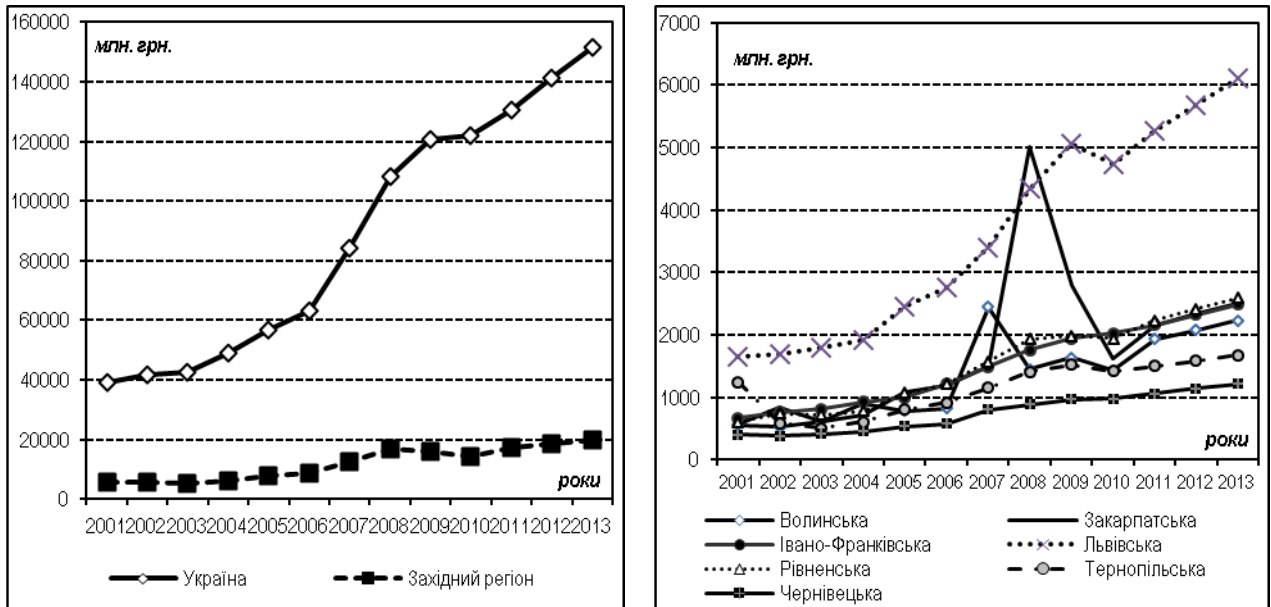

Рис. 4. Динаміка амортизації (зносу) основних засобів в Україні і Західному регіоні протягом 2001-2013 рр., млн. грн.
(побудовано на основі даних [2; 3])

Окрім того, встановлено, що протягом 2001-2013 рр. у Волинській і Закарпатській областях була найбільш нестабільна динаміка амортизації основних засобів. Натомість у Західному регіоні єдиною областю, яка протягом усього аналізованого періоду показала зростаючий тренд амортизації основних засобів, є Івано-Франківська область.

Динаміка розвитку інвестиційної діяльності безпосередньо відображається на процесах відтворення основного капіталу, ключовими індикаторами якого є показники вартості введення в дію нових і ліквідованих основних засобів. Динаміка **введення в дію нових основних засобів** у вартісному вимірі у Західному регіоні протягом 2001-2013 рр. відповідає загальній тенденції по країні і має зростаючий тренд (рис. 5). У середньому за цей період щорічне оновлення основних засобів у Західному регіоні становило 1984,3 млн. грн.

Динаміка коефіцієнта випередження амортизації основних засобів
у Західному регіоні відносно України за 2001-2013 рр.*

Адміністративно-територіальні одиниці	Роки											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Україна	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Західний регіон</i>	<i>0,91</i>	<i>0,97</i>	<i>1,00</i>	<i>1,06</i>	<i>1,01</i>	<i>1,07</i>	<i>1,05</i>	<i>0,85</i>	<i>0,88</i>	<i>1,14</i>	<i>1,00</i>	<i>1,00</i>
<i>області:</i>												
Волинська	0,89	1,15	1,27	0,75	0,95	2,22	0,46	1,01	0,86	1,26	1,00	1,00
Закарпатська	1,35	0,71	1,01	1,33	0,99	0,95	2,58	0,50	0,57	1,25	1,00	1,00
Івано-Франківська	1,06	1,05	0,99	0,93	1,09	0,92	0,91	1,00	1,03	1,00	1,00	1,00
Львівська	0,97	1,03	0,93	1,10	1,01	0,92	0,99	1,05	0,93	1,04	1,00	1,00
Рівненська	1,15	0,96	0,93	1,19	1,02	0,98	0,95	0,92	0,97	1,07	1,00	1,00
Тернопільська	0,45	0,84	1,05	1,14	1,03	0,94	0,95	0,97	0,93	0,98	0,98	0,98
Чернівецька	0,89	1,04	0,95	1,03	0,98	1,05	0,85	0,99	0,99	1,02	0,99	0,99

*Розраховано на основі даних [1]

Протягом 2001-2013 рр. у Західному регіоні вартість введених в дію нових основних засобів зростала в середньому щороку на 18,3%, тоді як в Україні – на 15%. Як наслідок, очікується, що у 2013 р. у регіоні, порівняно з 2001 р., рівень оновлення основного капіталу зросте у 7,5 раза проти 5,4 раза в Україні.

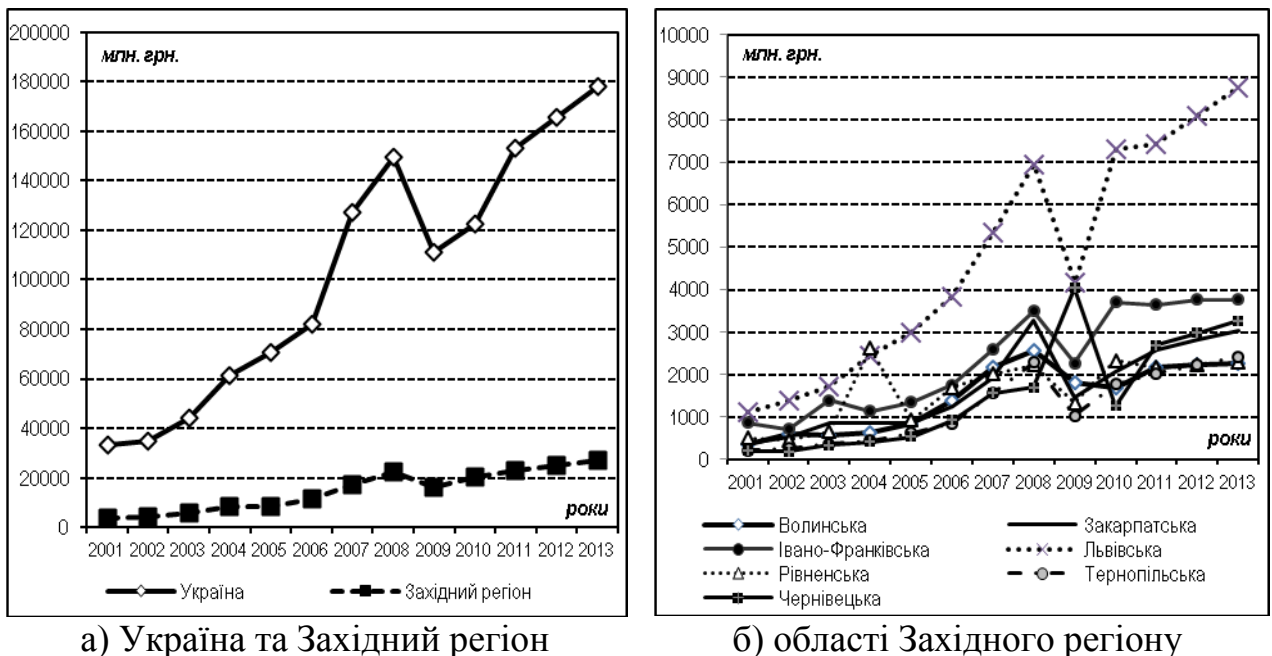

Рис. 5. Динаміка вартості введених в дію нових основних засобів в Україні і Західному регіоні протягом 2001-2013 рр., млн. грн.
(побудовано на основі даних [2; 3])

Серед областей Західного регіону інтенсивніше, аніж в Україні, оновлення основного капіталу відбувалося у Тернопільській, Львівській, Чернівецькій і Закарпатських областях (табл. 3). Зокрема у Чернівецькій області щорічний темп росту у середньому за 2001-2013 рр. є найвищим і становить понад 26%, що обумовлено активним залученням інвестицій в основний капітал.

Таблиця 3

Динаміка коефіцієнта випередження введених в дію нових основних засобів у Західному регіоні відносно України за 2001-2013 рр.*

Адміністративно-територіальні одиниці	Роки											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Україна	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Західний регіон</i>	<i>1,09</i>	<i>1,12</i>	<i>1,04</i>	<i>0,83</i>	<i>1,24</i>	<i>0,95</i>	<i>1,12</i>	<i>0,96</i>	<i>1,14</i>	<i>0,93</i>	<i>1,01</i>	<i>1,01</i>
<i>області:</i>												
Волинська	1,55	0,73	0,82	1,16	1,38	1,02	1,01	0,94	0,85	1,03	0,95	0,94
Закарпатська	1,33	1,25	0,72	0,88	1,24	1,00	1,45	0,59	1,29	1,00	1,00	1,00
Івано-Франківська	0,79	1,53	0,59	1,03	1,12	0,95	1,15	0,87	1,48	0,79	0,95	0,93
Львівська	1,20	0,99	1,01	1,06	1,11	0,90	1,11	0,81	1,59	0,81	1,01	1,01
Рівненська	0,86	1,14	2,86	0,31	1,58	0,77	0,94	0,81	1,59	0,74	0,95	0,96
Тернопільська	1,19	1,08	0,87	1,21	1,19	1,18	1,24	0,60	1,57	0,91	1,01	1,01
Чернівецька	0,88	1,43	0,91	1,11	1,48	1,10	0,92	3,20	0,28	1,70	1,02	1,02

*Розраховано на основі даних [1]

Водночас, в областях Західного регіону, незважаючи на загальний зростаючий тренд у 2001-2013 рр., динаміка вартості введення в дію нових основних засобів є нестабільною (рис. 5б). Зокрема в Івано-Франківській, Рівненській і Волинській областях протягом досліджуваного періоду часто спостерігалось зниження вартості введених в дію нових основних засобів.

У ході дослідження встановлено, що на противагу інтенсивнішому оновленню основного капіталу у Західному регіоні, аніж в Україні, яке відображалось через темпи нарощування вартості введених в дію нових основних засобів, реалізація (ліквідація) необоротних активів, термін корисного використання (експлуатації) яких завершився, здійснювалася у регіоні повільніше (табл. 4). Винятком є 2006 р., коли в усіх областях регіону (окрім Волинської) темпи зростання **вартості ліквідованих основних засобів** були вищими, аніж в Україні, що пов'язано з активним залученням нових основних засобів.

Динаміка коефіцієнта випередження вибулих основних засобів
у Західному регіоні відносно України за 2001-2013 рр.*

Адміністративно-територіальні одиниці	Роки											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Україна	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Західний регіон</i>	<i>1,01</i>	<i>0,98</i>	<i>0,99</i>	<i>0,89</i>	<i>1,54</i>	<i>0,97</i>	<i>0,93</i>	<i>0,74</i>	<i>0,95</i>	<i>1,20</i>	<i>1,00</i>	<i>1,00</i>
<i>області:</i>												
Волинська	1,18	0,66	0,97	1,24	0,79	1,12	1,21	0,44	1,15	1,12	0,96	0,95
Закарпатська	1,77	0,62	0,85	1,17	1,32	1,59	0,67	0,69	1,21	1,00	0,98	0,98
Івано-Франківська	1,29	1,19	0,94	0,88	2,98	0,57	1,47	0,80	1,01	1,17	1,04	1,03
Львівська	0,94	1,06	0,99	0,93	1,40	1,25	0,72	0,70	0,94	1,30	0,99	1,00
Рівненська	1,04	1,20	1,16	0,71	1,58	0,70	0,96	0,51	0,95	0,92	1,24	1,59
Тернопільська	0,58	1,00	1,08	0,75	1,53	0,76	1,27	1,48	0,63	1,12	1,01	1,01
Чернівецька	0,80	1,38	0,90	0,68	1,85	0,83	1,03	0,64	1,22	1,03	0,99	0,99

*Розраховано на основі даних [1]

Виявлено, що за період 2001-2013 рр. у Західному регіоні основних засобів вибуло на суму 20 182,9 млн. грн., що становить понад 11,2% значення аналогічного показника в Україні. Очікується, що за аналізований період вартість ліквідованих основних засобів у Західному регіоні зросте лише у 1,8 раза (рис. 6а).

Серед областей регіону в 2013 р., порівняно з 2001 р., очікується найвищий приріст (у 5,6 раза) вартості ліквідованих основних засобів в Івано-Франківській області (рис. 6б). Також в Івано-Франківській і Тернопільській областях протягом досліджуваного періоду лише тричі відбувався спад ліквідації основних засобів, тоді як в інших областях цей показник є удвічі більшим (окрім Чернівецької області). Зокрема найбільш нестабільна динаміка вартості ліквідованих основних засобів виявлена у Закарпатській області, що свідчить про недостатній рівень вибуття застарілих необоротних активів на об'єктах господарювання області і, відповідно, негативно впливає на величину реальної вартості основного капіталу. Окрім того, серед областей регіону лише у Волинській області очікується у 2013 р., порівняно з 2001 р., зниження вартості ліквідованих основних засобів.

Виявлені тенденції розвитку відтворювальних процесів в Україні та Західному регіоні основного капіталу безпосередньо вплинули на формування його реальної вартості, яка характеризується показником *залишкової вартості основних засобів*. У структурі України у середньому за 2001-2013 рр. областям Західного регіону

*Формування основного капіталу в Україні і Західному регіоні:
тенденції та перспективи розвитку*

належить 12,2% залишкової вартості, що становить більшу питому вагу, аніж за показником первісної вартості основних засобів (7,5%). Це вказує на те, що завдяки інтенсивнішому оновленню основних засобів реальна вартість основного капіталу областей Західного регіону зростає на фоні решти регіонів України. Зокрема у структурі областей Західного регіону за показником залишкової вартості основних засобів найбільша питома вага у середньому за 2001-2013 рр. належала Львівській, Івано-Франківській і Рівненській областям (рис. 7).

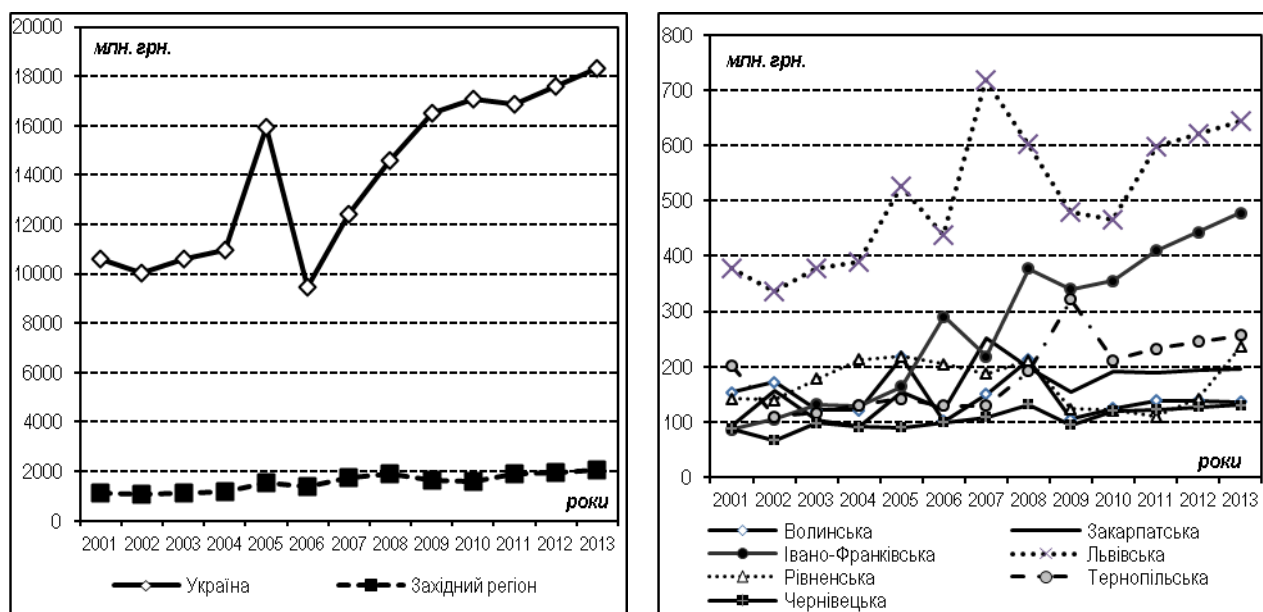

Рис. 6. Динаміка вартості ліквідованих основних засобів в Україні і Західному регіоні протягом 2001-2013 рр., млн. грн. (побудовано на основі даних [2; 3])

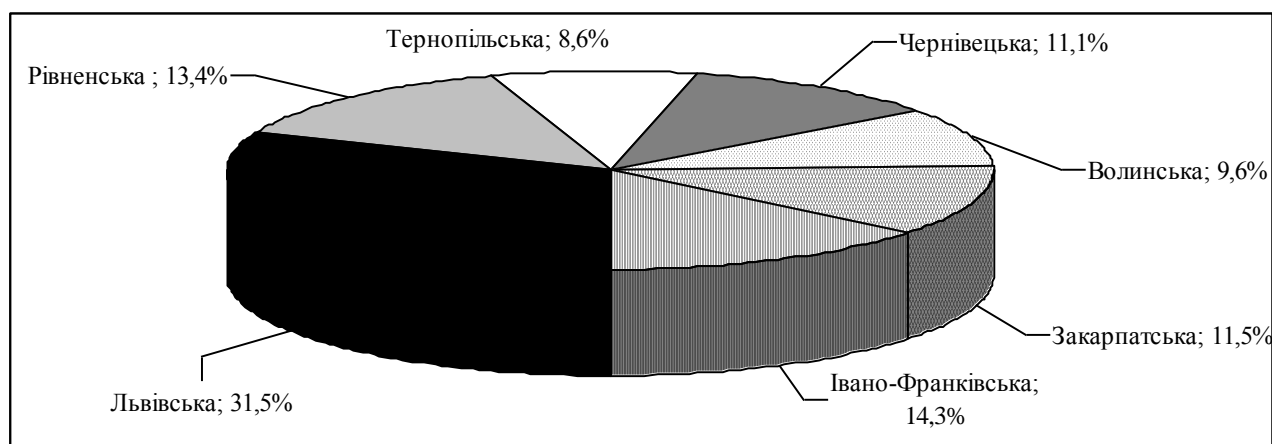
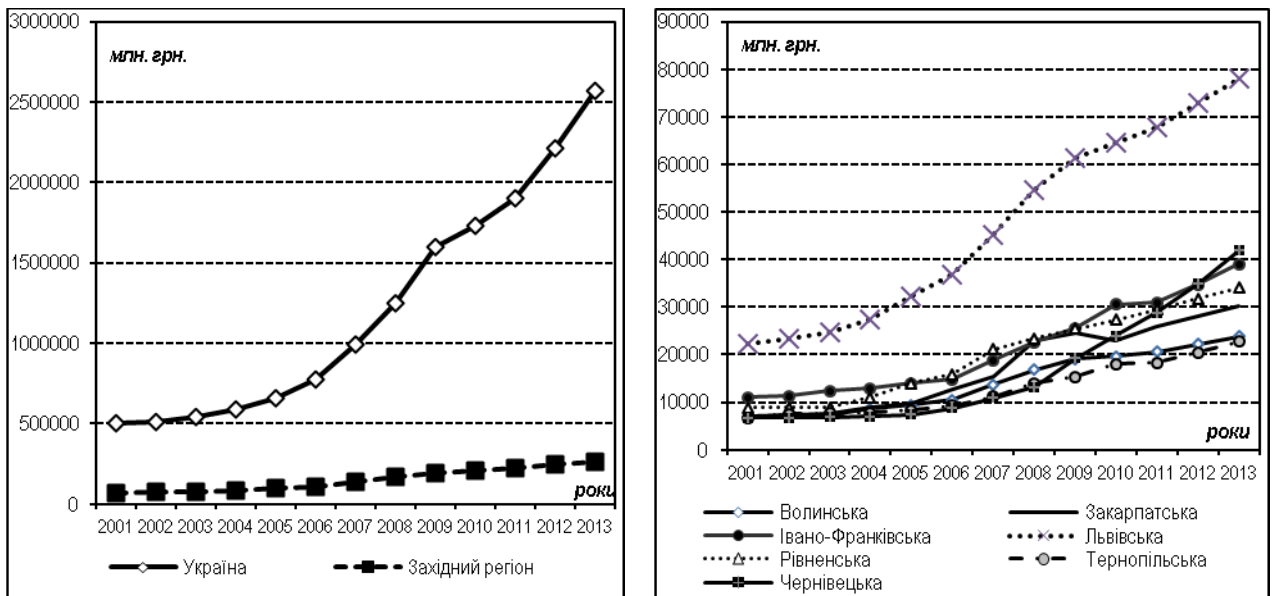

Рис. 7. Структура залишкової вартості основних засобів у Західному регіоні у середньому за 2001-2013 рр., % (побудовано на основі даних [1])

Протягом 2001-2013 рр. виявлено зростаючий тренд показника залишкової вартості основних засобів в областях Західного регіону (рис. 8). У середньому за досліджуваний період щороку реальна вартість основного капіталу Західного регіону збільшувалася на 16 038,3 млн. грн. або на 11,7%. В Україні цей показник склав 172 224,3 млн. грн. або 14,6%. Встановлено, що у період 2006-2009 рр. у Західному регіоні нарощування залишкової вартості основних засобів здійснювалося повільніше, аніж у країні загалом (табл. 5).

а) Україна та Західний регіон

б) області Західного регіону

Рис. 8. Динаміка залишкової вартості основних засобів в Україні і Західному регіоні протягом 2001-2013 рр., млн. грн. (побудовано на основі даних [2; 3])

Серед областей регіону найінтенсивніше залишкова вартість основних засобів збільшувалася у Чернівецькій області – на 16,5% щороку і за досліджуваний період зросла у 6,3 раза, що є наслідком ефективного введення в дію нових і виведення застарілих основних засобів. Також високими темпами зростає цей показник у Закарпатській області (на 13% щороку) і у 2013 р., порівняно з 2001 р. очікувано зросте у 4,3 раза. Натомість у решти областей регіону темпи росту залишкової вартості основних засобів знаходилися в межах 10-11% і у 2013 р. значення аналізованого показника за досліджуваний період зросте у понад 3 рази.

*Формування основного капіталу в Україні і Західному регіоні:
тенденції та перспективи розвитку*

Водночас, як свідчать результати аналізу, у середньому за 2001-2013 рр. залишкова вартість основних засобів в областях Західного регіону є удвічі меншою за їх первісну вартість, що вказує на наявність значної частини основних засобів із високим ступенем зносу. Зокрема у розрізі областей регіону найгіршою ситуація є у Львівській і Закарпатській областях.

Таблиця 5

Динаміка коефіцієнта випередження залишкової вартості основних засобів
у Західному регіоні відносно України за 2001-2013 рр.*

Адміністративно-територіальні одиниці	Роки											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Україна	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Західний регіон</i>	<i>1,02</i>	<i>0,99</i>	<i>1,02</i>	<i>1,01</i>	<i>0,97</i>	<i>0,97</i>	<i>0,98</i>	<i>0,89</i>	<i>1,00</i>	<i>1,10</i>	<i>0,99</i>	<i>0,99</i>
<i>області:</i>												
Волинська	1,03	0,96	1,08	0,98	0,95	1,02	0,97	0,89	0,95	0,96	0,93	0,92
Закарпатська	1,01	1,01	1,06	0,98	1,09	0,95	1,19	0,83	0,86	1,04	0,93	0,93
Івано-Франківська	1,01	1,04	0,96	0,96	0,91	0,99	0,95	0,89	1,10	0,92	0,96	0,96
Львівська	1,03	1,00	1,02	1,05	0,98	0,95	0,96	0,88	0,97	0,96	0,92	0,92
Рівненська	0,97	0,96	1,14	1,13	0,97	1,03	0,88	0,85	0,99	0,98	0,93	0,92
Тернопільська	1,09	0,96	0,94	0,96	0,95	0,94	1,00	0,86	1,08	0,93	0,96	0,96
Чернівецька	1,00	0,96	0,95	0,94	1,01	0,96	0,97	1,14	1,15	1,09	1,04	1,03

*Розраховано на основі даних [1]

Провівши порівняльний аналіз темпів росту трьох ключових показників економіки (валового регіонального продукту, інвестицій в основний капітал і залишкової вартості основних засобів) встановлено, що у Західному регіоні України протягом 2001-2013 рр. інвестиції зростали швидше (з часовим лагом у 5 років), аніж реальна вартість основного капіталу, за винятком 2005, 2009 і 2012 років (рис. 9). У першій половині аналізованого періоду (2001-2004 рр.) залишкова вартість основних засобів в економіці регіону збільшувалася, однак темпи зростання цього показника були недостатніми (в межах 4-11%) для того, щоб вагомо вплинути на зміну економічних процесів. Натомість у 2007 р. завдяки активізації інвестиційних процесів, які сприяли покращенню відтворювальних процесів основного капіталу, його реальна вартість нарощувалася швидше, аніж відбувалося зростання ВРП: 24,9% проти 23,2%. Однак кризові процеси та явища подальших років не дозволили продовжити розширення основного капіталу, яке було досягнуто протягом досліджуваного періоду лише у 2007 р. Загалом темпи зростання

вартості основних засобів у середньому за 2011-2010 рр. не відповідали темпам економічного розвитку регіону.

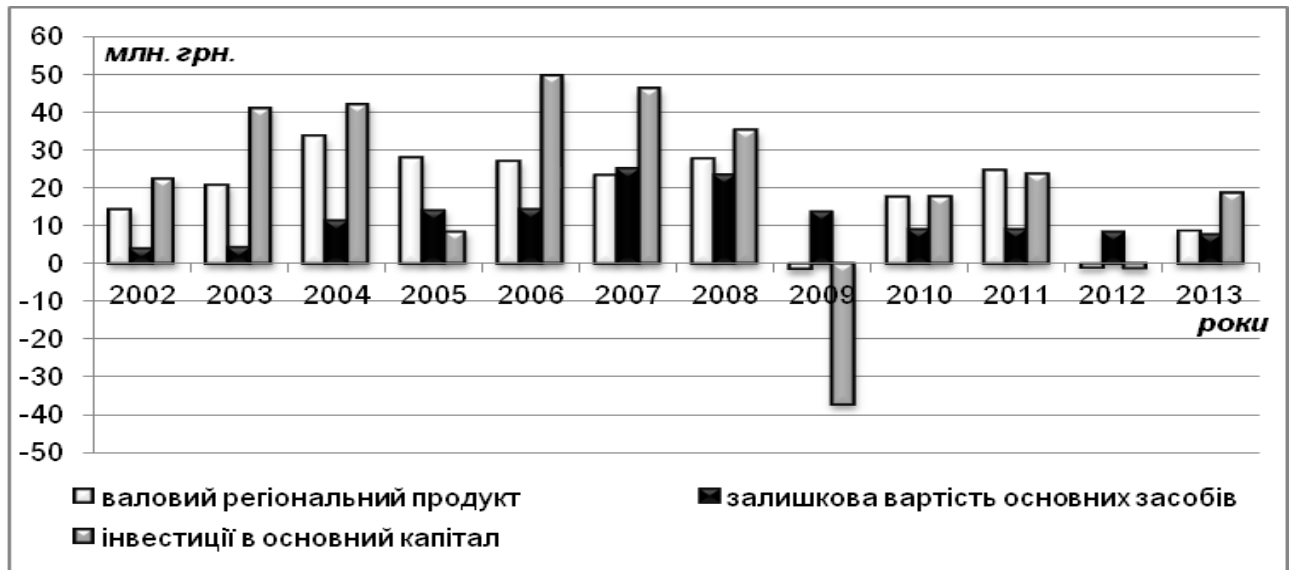

Рис. 9. Динаміка темпів росту ВРП, вартості основних засобів та інвестицій в основний капітал у Західному регіоні України протягом 2001-2011 рр. (побудовано на основі даних [1])

На основі отриманих результатів можна отримати такі висновки. У Західному регіоні України у середньому щороку протягом 2001-2013 рр. однаковими темпами відбувалося зростання обсягів інвестицій в основний капітал (19%), амортизаційних відрахувань (11%) і вартості ліквідованих основних засобів (5%). У Західному регіоні інтенсивніше, ніж в Україні, відбувалося оновлення основного капіталу (18,3% проти 15% відповідно). Натомість зростання первісної і залишкової вартості основного капіталу в Західному регіоні відбувалося нижчими темпами, ніж в Україні (12,8% проти 23,7% і 11,7% проти 14,6% відповідно у середньому щороку), що свідчить про зміну структури виробничого потенціалу регіону внаслідок скорочення реального сектора економіки на користь сфери послуг.

Окрім того, виявлені тенденції інтенсивнішого оновлення основних засобів на фоні їх повільного вибуття в Україні і Західному демонструють наявність нераціональної структури основного капіталу, в якій значну частку займають необоротні активи, термін придатності яких вичерпався, але експлуатація їх продовжується. Це, своєю чергою, впливає на зростання витрат на обслуговування морально та фізично застарілих основних засобів. З огляду на це перспективою подальших досліджень є обґрунтування напрямів покращення стану основного капіталу в Західному регіоні України.

Список використаних джерел

1. Основні засоби України за 2000-2010 роки // Статистичний збірник / Державний комітет статистики України. – К., 2011. – 292 с.
2. Статистичний щорічник України за 2005 рік / Державний комітет статистики України; [за ред. О. Г. Осауленка]. – К.: Консультант, 2006. – 575 с.
3. Статистичний щорічник України за 2011 рік // Державний комітет статистики України; [за ред. О. Г. Осауленка]. – К., ТОВ “Август трейд”. – 2012. – 559 с.

Ткач С. Н. Формирование основного капитала в Украине и Западном регионе: тенденции и перспективы развития

Осуществлен сравнительный анализ динамики формирования основного капитала в Украине и Западном регионе. Выявлены тенденции и проблемы развития воспроизводственных процессов основного капитала в областях региона.

Ключевые слова: *основной капитал, основные средства, амортизация, инвестиции, регион.*

Tkach S. N. The formation of fixed capital in Ukraine and the West Region: trends and prospects

The analysis of the dynamics of the formation of fixed capital in Ukraine and the Western region was comparative. Tendencies and problems of reproduction processes in the areas of fixed capital region was found.

Key words: *fixed assets, fixed assets, depreciation, investments, region, area are investigated.*